

Oslo, 3. juli 2009

Vedrørende forslag til endringer i Friluftsloven – tilsvar fra NORSKOG.

NORSKOG har mottatt og vurdert de foreslåtte endringene i Friluftsloven. I tilsvaret vil vi utdype og begrunne standpunktene nedenfor.

1. NORSKOG mener Miljøverndepartementet i liten eller ingen grad har begrunnet behovet for forslaget, og i tillegg har gjort et alt for svakt forarbeid. Forslaget synes mer som et forsøk på å drive en politisk utvikling enn å skape praktikabel forvaltning. Derfor må det trekkes tilbake inntil saken er tilstrekkelig gjennomarbeidet.
2. Dersom adgang til utmark skal sikres ved å innlemme veg over innmark i loven, må det samtidig gjøres en avgrensning av retten, slik at normalt privatliv og menneskelige verdier ivaretas for de som får økt ferdsel i sin nærhet.
3. Det samme gjelder dersom forbudet mot telting nærmere enn 150 meter fra bebodd hus eller hytte blir opphevet.
4. NORSKOG mener det vitner om grov mangel på faglig forståelse dersom Miljøverndepartementet bevisst lar allemannsretten gå på bekostning av sårbar natur.
5. Miljøverndepartementet tilkjenner implisitt i forslaget at privat eiendomsrett generelt er et problem for allmenn ferdsel, og gir forvaltningen utvidet adgang til tvangstiltak. Tvangsfullmakten må utredes nøyere og sees i sammenheng med annet lovverk for å sikre aksept for allemannsretten.

1. Mulige konsekvenser

NORSKOG har tidligere både uttalt og etterlevd holdningen at en sterk allemannsrett er en forutsetning for private eiendomsrett til naturarealene. Det vesentligste av allmenn ferdsel foregår innenfor dagens lovverk, uten nevneverdige problemer. Den fremste årsaken til dette er at lovverket er utformet i tråd med normal mellommenneskelig folkeskikk og gjensidig respekt for hverandres verdier. Fordelingen av rettighetene mellom partene er en skjør balanse, og det kan naturligvis forekomme eksempler fra begge på atferd som er

kritikkverdig. Dersom omfanget av konflikter menes å være høyt, vil vi be om at det dokumenteres i den videre prosessen. Vi vil uansett på det sterkeste advare mot å endre en etablert praksis med eventuell begrunnelse i sporadiske konflikter og utfordringer knyttet til en minoritet av arealkategorier. Dersom konfliktene eksempelvis er knyttet til hytteområder i strandsoner, eller bebyggelse i bestemte områder, minner vi om at det allerede er etablert et omfattende lovverk som gir offentlige myndigheter anledning til å løse slike konkrete problemstillinger, både på regionalt og lokalt nivå. I dette ligger det en sikkerhetsmekanisme i at det blir lagt en sammensatt tredjeparts vurdering til grunn, noe som ikke er tilfellet i et lovverk som praktiseres av den enkelte naturbruker. NORSKOG kan følgelig ikke se noen rasjonelle argumenter for de endringene Miljøverndepartementet legger opp til. Snarere tvert imot er vi forundret over mangelen på drøfting av saksfeltet, praktisk vurdering og begrunnet konklusjon, som et slikt forslag nødvendigvis må være bygget på. Det er svært alvorlig hvis manglende orientering og forarbeid fra departementets side får ødelegge en eksisterende praksis som er viktig både for friluftsliv og grunneiere. Deler av forslaget er helt åpenbart i strid med normal oppfatning av høvelig atferd. Det er bekymringsverdig hvis lovverket blir et bidrag for å påvirke den gjennomsnittlige fornuft i en retning som folk flest finner uakseptabel, snarere enn å sette grenser for det mindretallet som er atferdsmessig sosialt avvikende. Det kan ikke være en tilstrekkelig begrunnelse for endringer at loven er ment å være i utvikling, slik Miljøverndepartementet legger til grunn. Om det menes tilstrekkelig forventes det også innskrenkninger som er tidsmessig aktuelle.

Det er etter vårt syn høyst sannsynlig at det skaper mer konflikter enn det løser dersom forslaget får tilslutning, og vi ber Miljøverndepartementet vise ansvarlighet og trekke forslaget inntil det er gjennomarbeidet.

2. Adgang til utmark via innmark

NORSKOG er bekymret for den generelle aksepten for allemannsretten dersom den kan legges til grunn for å krenke det privatlivet enhver innbygger mer eller mindre formelt har krav på. Det kan vanskelig erkjennes som utbredte problemer på landsbasis at tilgangen til utmark og egnede teltplasser er så stort at det tilsier et landsdekkende lovverk på området. Det samme gjelder ulovlig skilting. NORSKOG mener dette må være knyttet til helt bestemte typer arealer og tett befolkede områder. Lokale utfordringer i så måte er ment løst gjennom lokal forvaltning, med tilhørende lov og forskriftsverk. NORSKOG mener det er mangel både på mening og praktisk forståelse når man skaper den misforståelse at utfordringer i bestemte arealkategorier er generelle problemer for landet sett under ett. Gjennom reguleringslovverket har kommunene og fylkene full anledning til å sikre adkomst til utmark, og det kan ikke forventes at huseiere i det ganske land skal bære byrden av at dette ikke følges opp av det offentlige apparatet. Allemannsretten må ikke gjøres til forvaltningens korrekturverktøy for mangel på offentlig planlegging.

NORSKOG viser til at bruk av hest er en vesentlig belastning på vei. I teleperioden har vi sett eksempler på at veier er ridd i filler, slik at tømmertransport har måttet stanses senere i sesongen. NORSKOG mener derfor at det må skilles mellom riding i privat regi under normalt omfang, og organisert riding, som ofte følger samme trase' og med større antall ryttere. Videre har det stor betydning om riding skjer i gangfart eller galopp. Både av hensyn til

veiene, sikkerheten for beboere og opplevelse av belastningen, må allemannsretten avgrenses til å gjelde riding kun i privat regi, og da i skritt-forflytning. NORSKOG minner om Miljøverndepartementets egen innledning til lovarbeidet der det vises til at loven skal tilpasses samfunnsutviklingen. Antallet hester i Norge har økt vesentlig, og da særlig i tett befolkede områder. Det er derfor objektivt et større behov for regulering enn utvidelse av denne retten.

Det meste av argumentasjonen legges til grunn i forhold til bruk av sykkel. For å være innenfor rammene av loven bør slik forflytning skje i lav hastighet og for øvrig slik at det ikke skaper risiko, eller er til sjenanse for eier av stien eller vegen. Det minnes om at det ikke opereres med fartsgrenser for denne type transport, og at teknologien samtidig er så utviklet at man lett kan oppnå hastigheter opp mot det man har som fartsgrense for bil på veg av høy standard. Dette vil skape risiko og utrygghet dersom det ikke settes klare rammer. NORSKOG mener det bør vurderes om hest og sykkel skal leies eller trilles over visse typer innmark.

Traseer som er aktuelle vil nødvendigvis kunne antas å bli brukt i utstrakt omfang, siden vi her særlig snakker om tettbefolkede områder. NORSKOG mener derfor at deler av private hager må unntas fra loven.

Grunneier må i helhet fritas for ansvar ved forflytning på annen manns grunn etter loven, og som et minimum må ferdsel i organisert form skje etter avtale med grunneier.

Det minnes igjen om departementets innledning om at loven skal være i utvikling, og når det gjelder organisert ferdsel oppfattes dette som et problem som departementet bør søke en løsning på. Eksempelvis når start og mål på idrettsarrangementer legges til offentlig område, mens det meste av selve aktiviteten skjer på privat grunn. NORSKOG mener det må innarbeides i loven at både frivillig organisert- og kommersiell aktivitet, skal bygge på avtale med grunneier.

3. *Telting nærmere enn 150 meter fra bebodd hus eller hytte*

NORSKOG bestrider at mangel på teltplasser er et problem av betydning i Norge. Normal atferd tilsier at man ikke telter i umiddelbar nærhet til boliger eller hytter. Dette både av hensyn til egen og andres privatliv. NORSKOG uttaler seg da ikke nødvendigvis som skogeierorganisasjon, men appellerer til den sunne fornuft og praktiske forståelse blant forslagsstillerne. Forslaget gjør ingenting for å utvikle loven, men snarere for å avvikle dens betydning, da forslaget helt åpenbart vil bidra til å fjerne den jevne aksept for innholdet.

Det minnes om at Miljøverndepartementet tidligere oppsiktsvekkende nok har tillatt bruk av allemannsretten i kommersielt øyemed for annen bruker, og ber om at man tenker over hvilke uholdbare situasjoner dette skaper i kombinasjon med et evt. bortfall av 150 meter regelen. Kommersiell aktivitet av omfang krever rutiner og faste opplegg. Hvis det blir rutine å arrangere aktiviteter kloss på beboere eller hytteeiere vil de fleste med distriktserfaring forstå at dette medfører uholdbare situasjoner. I ytterste konsekvens kan allemannsretten brukes som verktøy for å fordrive beboere og hytteeiere.

4. Sårbar natur

Skogbruket legger ned et omfattende arbeid for å ivareta miljømessig sårbare naturelementer, blant annet i samarbeid med Miljøverndepartementet. NORSKOG er forundret over at det samme departementet her tilkjennegir en så nonchalant holdning til næringens produksjon at det vil fjerne beskyttelsen av dens mest sårbare arealer. Plantefeltene inneholder etter vår erfaring ingen attraktive friluftsliv- eller sankekvaliteter i perioden før gjenveksten er sikret. I kombinasjon med lovens åpning for sanking, kan en lovendring på dette området medføre store skader på kostbar foryngelse. Selv om det kan argumenteres med at dette vil være et begrenset problem, vil det i enkelte tett befolkede områder være nettopp det. NORSKOG savner også her en praktisk begrunnelse for forslaget.

5. Tvangsmidler

Forslaget utvider fylkes- og kommunenivåets adgang til å tvangsmessig gjennomføre tiltak for friluftslivet. I tillegg nevnes konkret organisasjoner som har friluftsliv- og reiseliv som formål som tiltakshaver på annen matts grunn. Den sistnevnte kategorien går inn under den type organisasjoner som i bokstaven også har kommersielt tilsvinn, med den totale belastningen det innebærer for natur og mennesker. Denne holdningen til privat eierskap går ut over den normale oppfatning av rettigheten, og kan vanskelig tolkes som annet enn et rent politisk utspill.

På dette området er det totale fraværet av en gjennomgang av alt lov- og forskriftsverk på feltet sterkt kritikkverdigg. Her åpner man for enkeltmenneskers fantasi og tiltaksrett slik at det går langt ut over det enhver nordmann personlig ville akseptere. Allemannsretten er og bør fortsatt være en formalisering av normale menneskelige normer. Ut over dette bør det være en oppgave for fellesskapet å beslutte når storsamfunnets vilje bør veie sterkere enn det private ønske. Og det bør gjelde begge veier. Med dette forslaget vil et avvikende ønske fra en enkeltperson veies sterkere for et areal enn eierens egen vilje. Til overmål blir det offentlige nærmest et viljeløst verktøy for å sikre gjennomføring. Dette er til de grader ikke vurdert i forslaget. Derfor må Miljøverndepartementet kalle forslaget tilbake og gjøre den forarbeidet som forventes av landets øverste fagmyndighet.

Med hilsen
NORSKOG
Gaute Nøkleholm
Næringspolitisk sjef
Sign.